

LUONTOPANEELIN LAUSUNTO KOSKIEN POROTALOUDEN AMMATTITUTKINNON PERUSTEIDEN MUUTOSTA (OPH-702-2022)

Suomen Luontopaneeli kiittää lausuntopyynnöstä koskien ”Porotalouden ammattitutkinnon perusteiden muutosta”.

Opetushallitus määrää tutkinnon perusteet kullekin tutkintorakenteessa olevalle ammatilliselle tutkinnolle. Porotalouden ammattitutkinnon perusteita (OPH-2664-2017) on muutettu lisäämällä tutkinnon valinnaisuutta ja lisäämällä tutkintonimike.

Suomen Luontopaneelin mielestä tutkintoon lisättäväksi ehdotettu ”mahdollisuus valita tutkinnon osa sekä ammatillisesta perustutkinnosta että korkeakouluopinnoista” lisää tutkinnon monipuolisuutta ja opiskelijan mahdollisuuksia syventää omaan kiinnostukseen liittyvää alakohtaista ammatti- ja korkeakoulutason tietämystä. Luontopaneeli huomauttaa, että luonnon monimuotoisuutta ei tutkinnossa ole riittävässä määrin otettu huomioon. Esimerkiksi tutkinnon pakollisen osan ”Porotalouden suunnitteleminen ja toteuttaminen (60 osp)” ammattivaatimuksissa ja opiskelijan osaamistavoitteissa ei ole huomioitu riittävän laajasti luonnon monimuotoisuutta, kestävää käyttöä, poroelinkeinon suhdetta muihin maankäyttömuotoihin, alaan liittyvää lainsäädäntöä ja ekosysteemipalvelujen roolia osana porotaloutta. Kestävä kehitys ja luonnon monimuotoisuus on mainittu vain laidunten käytön suunnittelun arviointikriteereissä. Luonnon monimuotoisuus tulee kuitenkin ottaa huomioon kaikessa toiminnassa.

On opiskelijoiden työelämätaitojen kannalta välttämätöntä, että heillä on mahdollisuuksia oppia tunnistamaan ainakin oman ammattialan keskeiset riskit luonnon monimuotoisuuden heikentämiselle, mahdollisuudet luonnon monimuotoisuuden tilan parantamiselle, sekä ammatilliset mahdollisuudet vaikuttaa alan kehitykseen luonnon monimuotoisuuden tilan edistämiseksi. Lisäksi luonnon itseisarvo tulee tunnistaa. Parhaiten tätä edistäisi tutkinnon ammattitaitovaatimusten ja arviointiperusteiden laajentaminen niin, että ne sisältävät tarpeelliset tiedot ja taidot myös luonnon monimuotoisuuden huomioimiseksi työtehtävissä. Koska tutkintoa ei tässä tapauksessa olla kokonaan uudistamassa, antaa tutkinnon valinnaisuutta lisäävä uudistus tärkeän mahdollisuuden opiskelijoille paikata puuttuvaa tietotaitoa muiden tutkintojenopintojen kautta, ja soveltaa tätä tietoa omassa työssään.

Tutkinnon osaa ”Tuotteistaminen porotaloudessa” ehdotetaan muutettavaksi siten, että ammattitaidon voisi hankkia ja osoittaa joko kehittämällä poronhoidossa käytettäviä tuotteita tai porotalouden tuotteita. Tällä hetkellä tutkinnon osa keskittyy ainoastaan poronhoidossa käytettävien tuotteiden kehittämiseen. Suomen Luontopaneeli huomauttaa, että tutkinnon osassa ”tuotteistaminen porotaloudessa” ei ammattitaitovaatimuksissa, eikä niiden arvioinnissa, myöskään millään tavalla oteta kantaa luonnon monimuotoisuuteen tai ympäristön käytön kestävyys liittyviin kysymyksiin. Hyväksytyt suorituksen kriteereihin tulisi kuulua mm. kilpailukykyisten raaka-aineiden käytön lisäksi niiden valinta haitalliset ympäristövaikutukset minimoiden, sekä materiaalien-, työvälineiden ja –menetelmien valinta ottaen huomioon niiden ympäristövaikutukset ja vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen.

Ammatillisen koulutuksen arvoperustan mukaan tutkinnoissa ”ymmärretään kestävä elämäntavan välttämättömyys ja rakennetaan osaamisperustaa ympäristön ja kansalaisten hyvinvointia edistävälle taloudelle”. Suomen Luontopaneeli pitää hyvänä, että luonnon monimuotoisuuden säilyttäminen sekä luonnonvarojen kestävä käyttö on sisällytetty tutkinnon arvoperusteisiin. Suomen Luontopaneeli toivoo, että nämä arvoperusteet näkyisivät selkeämmin myös tutkinnon osaamisperusteissa. Tulevaisuuden työelämässä ympäristöasioihin tullaan törmäämään entistä enemmän. Yritykset ja organisaatiot laskevat tulevaisuudessa hiilijalanjälkensä lisäksi myös luontojalanjälkeään (S-ryhmä 2022). Luonnon monimuotoisuuden ja luontokadon käsitteleminen

kaikissa tutkinnoissa on näin ollen perusteltua. On tärkeää antaa opiskelijoille valmiuksia tehdä luonnon monimuotoisuuden tilaan myönteisesti vaikuttavia päätöksiä tulevassa työssään.

Viitattu kirjallisuus:

S-ryhmä, 2022. S-ryhmä kartoittaa luontohaittansa yhteistyössä tutkijoiden kanssa. <https://s-ryhma.fi/uutinen/s-ryhma-kartoittaa-luontohaittansa-yhteistyossa-tu/3n8n8f4TmcaAkFzLS19dm> (Luettu: 17.3.2022).